

Nei til alt!

Nei til EU har hatt landsmøte i helgen. Der sa medlemmene nei til det meste, inkludert forespørsler fra valgkomiteen som lette med lys og lykte etter en ny leder. Redningen ble til slutt lederen for Senterungdommen, Sigbjørn Gjelsvik, som akkurat rakk å komme til landsmøtet i Oslo i går ettermiddag for å bli valgt.

Dermed bekler Senterpartiet som det fremste nei-partiet for første gang lederværet i Nei til EU. Som leder av Senterungdommen har den nyvalgte Nei til EU-lederen for lengst profilert seg som en av de hardeste pådriverne overfor egne statsråder med krav om at Senterpartiet i regjeringen skal markere sin EU-motstand langt sterkere enn hittil.

Og denne linjen vil Sigbjørn Gjelsvik

fortsette og forsterke i tiden som kommer, skal vi tro uttalelsene fra den nyvalgte lederen. Han blåser derfor til kamp mot Regjeringens uttrykte ønske om å skaffe seg størst mulig innflytelse og medbestemmelsesrett i EUs militære og sikkerhetspolitiske samarbeid. Og da spiller det åpenbart liten rolle at Gjelsvik samtidig foretar en raskt liten omskriving av historien.

For hva kan ikke Nei til EU-lederen fortelle? Jo, at skepsisen mot en forsvars- og sikkerhetspolitisk union var et viktig nei-argument under EU-striden. Selv mener vi bestemt å huske at hver gang dette temaet ble brakt på bane, svarte nei-dronningen Anne Enger Lahnstein med flere at her var det ingen fare. Norges sikkerhetspolitiske interesser ble nemlig ivarettatt i NATO, og der var vi fullt medlem.

Gjelsviks oppskrift for å forsterke en stadig mer vaklende sjølråderett i forhold til EU går ut på at Norge må satse på en selvstendig forsvars- og sikkerhetspolitikk. Norge har ingenting å vinne på å få innpass som observatør eller aktiv deltager i EUs militære og sikkerhetspolitiske organer.

Vi vet ikke helt hvilken verdensoppfatning Nei til EU-lederen har, eller hvilken rolle han tror lille Norge spiller. Men det bærer virkelig galt av sted når kartet ikke stemmer med terrenget, og Sigbjørn Gjelsvik vil forandre terrenget. Jo før Nei til EU oppdager det, jo bedre.

Det bærer virkelig galt av sted når kartet ikke stemmer med terrenget, og Nei til EU vil forandre terrenget.

22. november 1999

Med rett til å drepe

8. februar 1945 braket en skuddsalve fra en brenn- gun mot en bil i Blindern- veien i Oslo. Sjefen for Statspolitiet, generalmajor Karl Alfred Nicolay Marthinsen, døde momentant.

Dette var den søkstenende likvidasjonen utført av Hjemmefronten under krigen. De som tok livet av den farlige politigeneralen, kom fra Oslo- gjengen - Hjemmefrontledelsens sabotasje-gruppe. Likvidasjonen av Marthinsen var den som vakte størst oppsikt under krigen.

I dag foreligger boken «Over grensen?». Beretningen om Hjemmefrontens likvidasjoner under den tyske okkupasjonen av Norge 1940-1945 er skrevet av leder for Norges Hjemmefrontmuseum Arnfinn Moland. Boken dokumenterer et grundig forskningsarbeid som kommer til å bli stående som standardverket om denne betente, omstridte og inntil nå delvis mørklagte del av krigshistorien vår.

Gammelnazistene

Krangelen, ryktene, vandrehistoriene og falskneriene omkring likvidasjonene har hjemsøkt den norske samfunnsdebatten i femti år. Myttdannelsen har for en vesentlig del utgått fra de gammelnazistiske miljøene. Noen forfattere har latt seg forlede av dette til å skrive bøker som har vakt enorm oppsikt og vært tilsvarende uetterrettelige.

Arnfinn Molands bok fremstår som et lidenskapsløst, nøkternt og ytterst grundig forskerarbeid. Et av de mest omstridte spørsmål har vært hvor mange som ble likvidert av Hjemmefronten. Noen forfattere har oppgitt tall som overstiger 200. Arnfinn Moland har kommet til at tallet er 82 - syttisju menn og fem kvinner. I boken redegjøres det for samtlige tilfeller.

Hjemmefrontens ledelse må selv bære en del av ansvaret for at historien om likvidasjonene har ligget i et tumsørke der tvilsomme historiefortellere har kunnet liste seg omkring og skape illusjoner. Hjemmefronten har holdt opplysninger tilbake av hensyn til dem som utførte drapene. Professor Johs. Andenæs har sagt det slik:

De som drepte

«De som utførte likvidasjonsdrapene, påtok seg en risikabel og ubehagelig nasjonal plikt. Det bør ikke uten nødvendighet skje at de som takk for innsatsen blir gjenstand for offentlig diskusjon og utsatt for de etterlevendes og deres meningstellers hat.

Det er lett å forstå og si seg enig i dette. Arnfinn Moland gjør det, og navngir bare unntaksvis gjerningsmenn. Men en dag må det også bli kjent hvem som drepte. Før eller senere må det høre til den kjente historien hvilke unge menn det var som på ordre utførte disse farlige og menneskelig vanskelige krigshandlingene.

Selvforskyldt

Hva er en likvidasjon? Forfatteren er nøye med å drøfte hva som skal defineres inn i og ut av begrepet. Han har fornuftig nok valgt en ganske vid definisjon. Det er utvilsomt en likvidasjon når drapet er utført på uttrykkelig ordre, nøye planlagt og offeret på forhånd er utpekt som

SKUTT: Sjefen for Statspolitiet, generalmajor Karl Alfred Nicolay Marthinsen ble likvidert av Hjemmefronten, kommer det frem i boken «Over grensen?».

en så viktig trussel mot motstandsaktiviteten (som regel angiveri) at han eller hun må dø.

Men det er også en likvidasjon når det har oppstått en tvangssituasjon der Hjemmefronten har dårlig tid, men likevel tid nok til å foreta et bevisst valg mellom flere alternativer. I slike tilfeller må det forutsettes at offeret selv forskyldt har satt seg i en situasjon der han eller hun ble en trussel mot motstandsarbeidet.

Som vi ser faller rene kamphandlinger utenfor denne definisjonen. Og slik bør det være. Det kan ikke kalles likvidasjon når tyskere eller norske nazister ble drept av motstandsfolk i regulære trefninger, eller når en sabotør ble overrasket av fienden og skjøt seg ut av situasjonen.

I tillegg til kilder som tradisjonelt har vært åpne, bygger Molands bok på arkiver som tidligere ikke har vært gjennomgått. Forfatteren har dessuten fått opplysninger fra en rekke personer med nær kjennskap til stoffet. Noteapparatet i boken redegjør utførlig for bruken av kilder.

Moland drøfter også det folkerettslige og det nødrettslige grunn-

laget for motstandskampen. Den historisk godt orienterte leser vil ikke finne noe nytt her. Men blant andre gammelnazistene har spredd

sa seiglivede logner om rettstilstanden, at det er på sin plass så å si i enhver fremstilling å gjenta og begrunne at Norge rettslig og faktisk var i krig med Tyskland i alle de fem årene okkupasjonen varte. Likvidasjonene var

nødvendige og rettmessige krigshandlinger i kampen for freden og friheten.

SE OGSÅ SIDE 10-11

Olav Versto

AKKURAT NA

2. PÅ DEN SIDE

Nye veier

Ordføreren i Austevoll kommune i Hordaland går nye veier. Han er lei statlige myndigheters håndtering av kommunene og vil derfor holde tilbake statlige skattepenger på sperret konto. Vi håper han velger høyrentekonto...